

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ
ОСВІТИ: ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ У ЗДІЙСНЕННІ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ**

**Збірник
матеріалів III-ї Всеукраїнської
науково-методичної конференції**

**14-16 квітня 2021 року,
м. Одеса**

У Збірнику опубліковано матеріали III-ї Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: підвищення ефективності використання інформаційних технологій у здійсненні освітнього процесу», яка проходила 14-16 квітня 2021 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Рекомендовано до друку та розповсюдження в мережі Internet Вченою радою Одеської національної академії харчових технологій від 06.04.2021, протокол № 13.

Матеріали, занесені до Збірника, друкуються за авторськими оригіналами. За достовірність інформації відповідає автор публікації.

Під загальною редакцією Заслуженого діяча науки і техніки України, Лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, доктора технічних наук, професора Б.В. Єгорова.

Укладач Л.Д. Риженко

Редакційна колегія:

Єгоров Б.В.	ректор Одеської національної академії харчових технологій, д.т.н., професор, академік НАН України (голова редакційної колегії)
Трішин Ф.А.	проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к.т.н., доцент (заступник голови редакційної колегії)
Дец Н.О.	директор Навчального центру організації освітнього процесу, к.т.н., доцент
Ланженко Л.О.	начальник Навчально-методичного відділу НЦООП, к.т.н., доцент
Кручек О.А.	начальник Відділу контролю якості та моніторингу діяльності, к.т.н., доцент
Корнієнко Ю.К.	начальник Відділу організації дистанційної роботи та навчання ЦІКТ, к.ф.-м.н., доцент
Мураховський В.Г.	начальник Відділу ліцензування, акредитації та сертифікації НЦООП, к.ф.-м.н., доцент
Агєєва І.М.	декан факультету менеджменту, маркетингу і логістики, к.е.н., доцент
Зімін О.В.	декан факультету низькотемпературної техніки та інженерної механіки, к.т.н., доцент
Купріна Н.М.	декан факультету економіки, бізнесу і контролю, к.е.н., доцент
Ліщенко Н.В.	декан факультету комп'ютерних систем та автоматизації, д.т.н., професор
Саркісян Г.О.	декан факультету технології вина та туристичного бізнесу, к.т.н., доцент
Соц С.М.	декан факультету технології зерна і зернового бізнесу, к.т.н., доцент
Ткач В.О.	декан факультету інноваційних технологій харчування і ресторанно-готельного бізнесу, д.е.н., професор
Шарахматова Т.Є.	декан факультету технології та товарознавства харчових продуктів і продовольчого бізнесу, к.т.н., доцент
Шестопалов С.В.	декан факультету комп'ютерної інженерії, програмування та кіберзахисту, к.т.н., доцент
Шпирко Т.В.	декан факультету нафти, газу та екології, к.т.н., доцент

helped to determine the optimal volume of the material studied and the most effective forms of its presentation. Some of the textual materials were replaced by educational videos with an emphasis on high-quality audio; several assignments were removed, and some were merged. It contributed to adapting the teaching to student needs.

Despite a wide range of e-learning technologies, personal communication with students remains the most effective way to assess understanding. The distance learning environment increases a greater risk for isolation. Synchronous one-to-one sessions with students should be a part of a course design, providing an objective assessment of student understanding, quality feedback, and real instructor-to-student interaction.

Conclusion. Application of the formative assessment can benefit the effective online course design and an effective online learning environment, which, in turn, may improve learning outcomes. Moreover, the formative assessment should be an integral part of a quality online course: it enables instantaneous evaluation of student understanding, which allows for modifying the teaching plan and course design to achieve learning objectives.

References

1. Zimmerman, W., Altman, B., Simunich, B., Shattuck, K., & Burch, B. (2020). Evaluating online course quality: A study on implementation of course quality standards. *Online Learning*, Vol.24. No4. P.147-163. <https://olj.onlinelearningconsortium.org/index.php/olj/article/view/2325>
2. Piña, A. A., & Harris, P. (2019) Utilizing the AECT instructional design standards for distance learning. *Online Journal of Distance Learning Administration*, Vol.22. No2. https://www.westga.edu/~distance/ojdla/summer222/pina_harris222.html

УДК 37.018.5

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЛЕКЦІЙ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

Т.М. Кушнір,

Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів

В умовах карантинних обмежень, з якими сьогодні зіткнулись практично усі країни світу трансформуються різні види діяльності. Трансформується не тільки комерційна сфера, більш болючими і складними є зміни в некомерційній сфері, зокрема в культурі, освіті, науці. Складність змін в культурно-освітній сфері часто пов'язана з тим, що культурні та освітні послуги, зазвичай, є послугами високої контактності, оскільки передбачають одночасну присутність в місці надання послуги і її надавача, і отримувача. Традиційно склалось так, що освітні та культурні потреби є потре-

бами, які задовольняються колективно, тобто передбачають одночасну присутність не просто надавача послуги та одного отримувача, а надавача (надавачів) та інколи доволі значної кількості отримувачів (наприклад, глядачів під час концертів, вистав; учнів чи студентів під час лекцій чи практичних занять). Незважаючи на існування тенденцій до індивідуалізації потреб сфера освіти практично неспроможна індивідуалізувати процес задоволення потреб. Державне фінансування освіти не здатне створити можливості для індивідуальної роботи вчителя (викладача) – учня (студента). Приватні навчальні заклади в сегменті вищої освіти не спроможні конкурувати з державними навчальними закладами, в контексті середньої та дошкільної освіти – вони можуть працювати лише з невеликим сегментом платоспроможних споживачів. Однак, навіть в такому випадку ми говоримо не про індивідуальну освіту, а про освіту в невеликих групах.

У будь-якому випадку, ми розуміємо, що колективний спосіб надання освітньої послуги є тією даністю, з якою треба миритися та шукати способи її ефективного надання в умовах пандемічних карантинних обмежень. Однією з основних форм організації навчання для вищої школи є лекція, яка в теперішніх умовах реалізується лише в дистанційному форматі.

Незважаючи на те, що ще у грудні 2020 року Кабінетом Міністрів України було прийнято Концепцію розвитку дистанційної освіти в Україні, березня 2020 дистанційна освіта не набула достатньої популярності. Про дистанційну форму освіти значно більше почали говорити лише після 12 березня 2020 року, з введенням жорстких карантинних обмежень.

Для шкільної освіти за 20 років було створено низку платформ з методичними розробками для здійснення дистанційної освіти, однак вони використовувались частіше як допоміжний елемент для невеликої кількості здобувачів освіти. У вищій школі платформи дистанційного навчання працювали у багатьох навчальних закладах, але, все ж таки, вони не набули значного поширення. Така ситуація є зрозумілою, оскільки дистанційна форма навчання розглядається як окрема форма, на здійснення якої потрібно отримувати ліцензію та здійснювати її повноцінне забезпечення. Попит на дистанційну форму навчання сформованим не був, тому в умовах недостатнього фінансування ніхто не приділяв належної уваги розвитку дистанційних платформ. Вони існували, але використовувались доволі пасивно, а, якщо й використовувались, то в дуже обмеженому функціоналі.

Сьогодні ситуація істотно змінилась, коронавірус вніс серйозні правки в існуючу систему освіти, особливо в систему вищої освіти. Однак, навчальні заклади, на разі, все одно не готові до використання дистанційного навчання як окремої форми навчання. В переважній більшості (якщо дозволяють карантинні обмеження) використовується змішаний формат навчання, за якого частина занять відбувається в аудиторіях, частина відбувається у віддаленому режимі. Вочевидь логічним є проведення очних занять за умови присутності невеликої кількості осіб в одному приміщенні. Тому таким чином відбуватись можуть практичні, лабораторні заняття, індивідуальні та

колективні консультації. Натомість лекційні заняття, особливо в великих навчальних закладах, коли в аудиторії мала би бути присутньою значна кількість студентів, проводяться у віддаленому режимі.

Коли знайомимось з методологічними аспектами дистанційного навчання, то бачимо, що для його організації використовуються педагогічні та інформаційні технології. Також бачимо, що дистанційне навчання організовується в синхронному та асинхронному режимах.

Лекція при дистанційному навчанні є найбільш придатною формою організації заняття в синхронному режимі, особливо комфортним є віддалений синхронний режим лекційних занять для тих, хто спроможний використовувати формати розповіді, бесіди чи діалогу, також такий формат придатний для лекторів, які використовують мультимедійні засоби та презентаційні матеріали. Але, у випадку використання презентацій, синхронний режим мало чим «виграє» у асинхронного. Навпаки, асинхронний режим створює додаткову перевагу тим, що з матеріалом студент може ознайомитись у той час, коли йому максимально комфортно.

Однак, в процесі втілення дистанційного навчання в життя, більшість навчальних закладів ще не спромоглися максимально скористатись його основними перевагами: гнучкістю, зручністю, економічною ефективністю, інтерактивністю. Чому? Вочевидь, консервативний спосіб управління системою вищої освіти, в якому викладач є лише інструментом для надання освітньої послуги, а не повноцінним учасником процесу, зіграв поганий жарт з ефективним налагодженням процесу навчання. Викладача штучно прив'язують до монітора його домашнього комп'ютера, роль навчального закладу зводиться лише для створення передумов для здійснення контролю за тим чи відбувається навчальний процес, чи ні. Жодних кроків, пов'язаних із створенням комфортного робочого місця для викладача не робиться. Також, не створюються умови для того, аби викладач максимально ефективно міг скористатись перевагами дистанційної форми навчання, наприклад не стимулюються можливості використання асинхронного режиму роботи викладача. Асинхронний режим, звісно, вітається, але, виключно за умови, коли викладач повноцінно відпрацьовує усі заняття в синхронному режимі. Таким чином, доволі цікавий і ефективний формат, до прикладу, відеолекцій, практично не має шансів для впровадження. Бо, якщо викладач синхронно через різні платформи читає лекцію в повному обсязі свого аудиторного навантаження, додатково записувати і викладати в мережу ще і відеолекцію у нього немає необхідності, не кажучи вже про відсутність належної мотивації.

Також, варто говорити і про те, що ефективність синхронного віддаленого навчання є значно нижчою, бо практично неможливо організувати «освітній дух» у форматі, коли кожен з учасників знаходиться далеко один від одного. Безумовно, що заміна синхронних лекцій на відеолекції також не є варіантом вирішення проблеми, бо відеолекція є ефективною лише тоді, коли вона є короткою, оптимальний час для відеолекції – 6-8 хвилин. Звісно, що втиснути весь матеріал, який викладач викладає впро-

довж 80 хвилин в 6-8-хвилинну лекцію неможливо. Однак, відеолекції можуть стати частиною процесу, якщо їх доповнити окремо презентаційними матеріалами, текстами лекцій та вдало підібраними навчальними відеоматеріалами.

Ключовим завданням, яке, як ми вважаємо, зараз стоїть перед системою освіти, докласти зусиль для того, аби адаптувати навчальний процес до вимог часу. Розуміння необхідності бути гнучким в управлінській та організаційній сфері має бути обов'язковим для керівників Міністерства освіти і науки та керівників навчальних закладів. Освітній процес страждає часто через відсутність відчуття у викладача причетності адміністрації та профільного міністерства до забезпечення процесу навчання, це погано позначається на мотивації викладачів, які є найважливішим елементом капіталу (а саме людським капіталом) у провадженні освітньої діяльності.

Адаптація навчального процесу необхідна, часто, в контексті матеріально-технічного забезпечення, яке ніяким чином не здійснюється навчальними закладами державної форми власності в напрямку реалізації дистанційного навчання, не облаштовуються аудиторії для дистанційного навчання, викладачі не забезпечуються необхідною технікою, не створюються достатні стимули для викладачів, які фактично беруть на власні плечі процес організації навчання.

Вважаємо доцільним приділити керівним органам сфери освіти належну увагу напрацюванню ефективних механізмів для покращення організації дистанційного навчання, зважаючи на високий ступінь невизначеності, пов'язаний з черговою хвилею епідемії та її поведінкою в майбутньому.

УДК 378.018.43:004:174

ЦИФРОВА КУЛЬТУРА ЯК ОДНА З ВИМОГ ЯКОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗВО

**О.О. Уварова, О.О. Сікорська,
Одеський національний медичний університет, м. Одеса**

Постановка проблеми. Дистанційна форма навчання, яка стала основою у світі, спричинила низку випробувань для освітнього процесу, у тому числі і необхідність психологічного пристосування до нових умов. Використання інформаційних технологій веде до методологічної перебудови навчальної діяльності і комунікації під час неї. Практика показала, що для якісного викладання та осягнення програмного матеріалу потрібним є дотримання цифрової культури спілкування. Цифрова культура розуміється тут у вузькому значенні - володіння технологіями спілкування, які оптимізують освітній процес, з урахуванням цінностей суспільства, тобто цифрова культура поведінки.

62	ЗНАЧЕННЯ ВИБІРКОВОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ В СТАТИСТИЧНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 076 «ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ» О.П.Ощепков, С.О. Магденко, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	145
63	ПРО ЗМІСТ І СТРУКТУРУ ВИКЛАДУ КУРСУ ПРИКЛАДНОЇ МЕХАНІКИ А.Г. Аванесьянц, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	147
64	САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ФОРМА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ УЧБОВОГО ПРОЦЕСУ А.Г. Аванесьянц Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	148
СЕКЦІЯ 2		150
65	LCMS-СИСТЕМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ А.А. Гуца, Харківський національний університет радіоелектроніки, м. Харків	150
66	РОЛЬ ЦИФРОВИХ ЛАБОРАТОРІЙ У НАВЧАННІ ХІМІЇ С.В. Стрижак, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава	152
67	FORMATIVE ASSESSMENT AS AN INTEGRAL COMPONENT OF EFFECTIVE COURSE DESIGN FOR ONLINE LEARNING N.V. Lazor, Odesa National Medical University, Odesa	154
68	ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЛЕКЦІЙ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ Т.М. Кушнір, Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів	156
69	ЦИФРОВА КУЛЬТУРА ЯК ОДНА З ВИМОГ ЯКОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗВО О.О. Уварова, О.О. Сікорська, Одеський національний медичний університет, м. Одеса	159
70	ІННОВАЦІЙНІ ЗАСОБИ ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПЛАВАННЯ – ЯК ОСНОВА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОГО СЕРЕДОВИЩА СТУДЕНТІВ В.В. Поліщук, С.А. Закопайло, Д.О. Пугачевська, ДВНЗ «Державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», м. Переяслав	161
71	СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ І.В. Поручинська, В.І. Поручинський, Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк	164
72	ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ С.О. Воїнова, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	167
73	АДАПТИВНІСТЬ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ ТА КАРАНТИНУ В.А. Самофатова, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	170

**ПЕРЕЛІК ЗВО УКРАЇНИ, ЩО ВЗЯЛИ УЧАСТЬ
У III-й ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІЙ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

1. Державний університет інфраструктури та технологій, м. Київ
2. ВСП «Житомирський торговельно-економічний фаховий коледж КНТЕУ»
3. Івано-Франківський національний медичний університет
4. Одеський національний медичний університет
5. Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти», м. Київ
6. ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
7. Херсонська державна морська академія
8. Kyiv National University of Technologies and Design
9. Харківський національний університет радіоелектроніки
10. Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
11. Львівський національний університет імені Івана Франка
12. Державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, м. Переяслав
13. Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк
14. Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця
15. Харківський національний університет внутрішніх справ
16. Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ
17. Національний університет харчових технологій, м. Київ
18. Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, м. Северодонецьк
19. Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
20. Донецький національний медичний університет, м. Маріуполь
21. Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького
22. Київський національний торговельно-економічний університет
23. Одеський національний політехнічний університет
24. Покровський педагогічний фаховий коледж, м. Покровськ
25. Донбаський державний педагогічний університет, м. Слов'янськ